

РОЗДІЛ 2 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК 811.161.2'27:[378.016:373.011.3-051]

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.4>

Олександр АНТОНЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028

ORCID: 0000-0002-1272-4634

Бібліографічний опис статті: Антончук, О. (2023). Культура мовлення у системі фахової підготовки вчителя-словесника. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 24–29, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.4>

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Стаття присвячена дослідженню теоретичних і практичних засад фахового мовлення вчителя-словесника, зокрема розгляду історичного розвитку норм сучасної української літературної мови, обґрунтуванню доцільності введення культури мовлення в систему фахової підготовки майбутніх вчителів-словесників.

Навчальна дисципліна «Культура українського фахового мовлення» має на меті підготувати фахівців, які добре володіють рідною мовою і здатні грамотно застосовувати її до потреб фахового спілкування. Основними завданнями вивчення дисципліни є навчити вести письмове та усне ділове мовлення відповідно до фаху; вільно володіти термінологією своєї спеціальності; допомогти здобувачам вищої освіти засвоїти основи культури мовлення як важливого чинника інтелектуального і професійного рівня майбутнього вчителя-словесника.

Метою нашої статті є проаналізувати проблематику фахового мовлення вчителя-словесника у контексті підготовки його відповідно до освітньої програми “Середня освіта (Українська мова та література)”, спеціальності 014 “Середня освіта (Українська мова та література)”.

Для вирішення поставлених завдань у процесі роботи використовувалися такі методи дослідження: теоретичні: аналіз і синтез під час опрацювання лінгвістичної, психологічної, педагогічної та методичної літератури з досліджуваної проблеми; емпіричні: проведення й аналіз занять із вказаної дисципліни.

Володіння культурою мовлення – важлива умова професійного зростання педагога. У сучасному глобалізованому просторі вчитель-словесник має швидко обирати відповідну форму мовлення, сприймати різномірну інформацію, вести діалоги, оперувати системою мовленнєвих комунікацій у педагогічному процесі.

Ключові слова: культура мовлення, мовна норма, офіційно-діловий стиль.

Oleksander ANTONCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Rivne State Humanitarian University, Stepana Bandery str., 12, Rivne, Ukraine, 33028

ORCID: 0000-0002-1272-4634

To cite this article: Antonchuk, O. (2023). Kultura movlennia u systemi fakhovoi pidhotovky vchytelia-slovesnyka [Culture of speech in the system of professional training of speech teachers]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 24–29, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.4>

CULTURE OF SPEECH IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPEECH TEACHERS

The article is devoted to the study of the theoretical and practical foundations of the professional speech of a lexicographer, in particular, the consideration of the historical development of the norms of the modern Ukrainian literary language, the justification of the feasibility of introducing the culture of speech into the system of professional training of future lexicographers.

The educational discipline “Culture of Ukrainian professional speech” aims to train specialists who have a good command of their native language and are able to competently apply it to the needs of professional communication. The main tasks of studying the discipline are to teach written and oral business communication in accordance with

the profession; be fluent in the terminology of your specialty; to help students of higher education learn the basics of speech culture as an important factor in the intellectual and professional level of the future teacher-linguist.

The purpose of our article is to analyze the problems of professional speech of a lexicographer in the context of his training in accordance with the educational program "Secondary education (Ukrainian language and literature)", specialty 014 "Secondary education (Ukrainian language and literature)".

The following research methods were used to solve the tasks in the work process: theoretical: analysis and synthesis during the processing of linguistic, psychological, pedagogical and methodical literature on the researched problem; empirical: conduct and analysis of classes in the specified discipline.

Mastery of speech culture is an important condition for the professional growth of a teacher. In today's globalized space, a teacher-linguist must quickly choose the appropriate form of speech, perceive information at different levels, conduct dialogues, operate the speech communication system in the pedagogical process.

Key words: *speech culture, language norm, official-business style.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Наука про культуру мови розглядає не тільки приклади високого рівня володіння літературними нормами і правилами спілкування, а й випадки порушення норм як у мовній діяльності індивіда, так і в мовній практиці суспільства. Основними поняттями культури мови є літературна мова, норми мови, лексичне і фразеологічне багатство мови, чистота мовлення, ознаки культури мови, виразність мовлення, види і форми мовлення, мовленнєвий етикет.

Культура мови включає три аспекти: нормативний; комунікативний; етичний. Нормативний аспект культури мови – один з найважливіших, але не єдиний. Він передбачає знання літературних норм і вміння їх застосовувати в мові. Однак ефективність спілкування не завжди досягається однією правильністю мови. Важливо враховувати, кому адресований текст, брати до уваги обізнаність та інтереси адресата. Мова має в своєму розпорядженні багатий арсенал засобів, що дозволяють знайти потрібні слова для пояснення суті справи будь-якій людині. Серед мовних засобів необхідно вибирати такі, які змушують бути «виконавцями слова, а не тільки слухачами, які самі себе обманюють». (Новий Заповіт, 1993).

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми й на які опирається автор. Питання культури мови і мовлення та шляхи їх формування досліджувалися багатьма мовознавцями, зокрема: Н. Бабиц, О. Біляєвим, С. Єрмоленко, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентиліук, В. Русанівським, О. Семенов, Л. Скуратівським, О. Смолинською, В. Статівкою та ін. Вченими визначено питання мовної культури людини та суспільства, теорії мовної норми, психологіч-

ний та психолінгвістичний аспекти породження та особливостей мовленнєвих висловлювань.

Л. Мацько зазначає, що культура мови є мовознавчою наукою, яка на основі даних лексики, фонетики, граматики, стилістики формує критерії усвідомленого ставлення до мови й оцінювання мовних одиниць і явищ, виробляє механізми нормування і кодифікації (Мацько, 2003: 33).

На думку О. Біляєва, поняття «культура мови» і «культура мовлення» співвідносяться між собою так само, як мова і мовлення, тобто як загальне і конкретне (Біляєв, 2005: 41).

Науковці М. Пентиліук та І. Маруніч розглядають культуру мовлення як філологічну дисципліну, що досліджує та вивчає мовні норми, якість грамотного мовлення, комунікативну доцільність. Отже, особа може володіти культурою мовлення як частиною загальної культури, а може вивчати її як наукову дисципліну (Пентиліук, Маруніч, 2010: 46).

Автори «Глумачного словника-мінімуму української мови» пропонують таке визначення: «Культура мови (мовлення) – це: 1) свідоме й критичне використання мовних засобів, володіння нормами усної та писемної літературної мови в різних сферах суспільної комунікації відповідно до мети й змісту висловлювання; 2) розділ мовознавства, а також навчальна практична дисципліна, що вивчає нормування й кодифікацію норм літературної мови, встановлює критерії нормативності й стабілізаційні процеси в літературній мові, пропагує зразки досконалої мови, а також поширює лінгвістичні знання серед носіїв мови» (Ващенко, 2004: 121).

Визначення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено статтю. Культура мовлення учителя-словника є запорукою ефективного вирішення професійно орієнтованих комунікативних ситуацій навчально-виховного процесу. Її розвиток у здо-

бувачів вищої освіти філологічних спеціальностей передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку під час проведення уроків української мови і літератури, позакласних заходів у ЗЗСО. Варто звернути увагу на дотримання мовних норм вимови, наголосу, слововживання і побудови висловів, точність, ясність, чистоту, логічну стрункість, багатство і доречність мовлення, а також дотримання правил мовленнєвого етикету.

Формулювання цілей статті (постановка завдань). Мета статті – проаналізувати сутність поняття культура мовлення, висвітлити основні принципи культури фахового мовлення та визначити її вплив на професійний розвиток вчителя-словесника.

Відповідно до мети визначено такі завдання:

- розглянути історичний розвиток і становлення норм сучасної літературної мови;
- обґрунтувати доцільність уведення культури фахового мовлення в систему підготовки майбутніх вчителів-словесників.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Мовна норма – головна категорія культури мови, а також важливе поняття загальної теорії мови. За рівнями мовної системи провадиться класифікація мовних норм: орфоепічні, акцентуаційні норми, орфографічні норми, графічні норми, лексичні норми, морфологічні норми, синтаксичні норми, пунктуаційні норми, стилістичні норми.

Головними джерелами мовних норм є твори художньої літератури, публікації у ЗМІ, мовна практика користувачів, дані мовознавчих досліджень.

Свідченням існування письма, яке відтворює певну систему правил, є абетки. Після прийняття християнства починає розвиватися книжна справа, яка неможлива без попередньої писемної традиції. Згодом церковнослов'янське письмо пристосували для написів на побутових речах, на бересті і навіть на тиньковій стіні будівель (приміром, маємо графіті на стінах Софії Київської).

XI-м ст. датують такі тексти: Остромирове Євангеліє (1056–1057), Ізборник Святослава 1073 та 1076 років, Архангельське Євангеліє (1092). Значно більше пам'яток дійшло до нас з XII–XIV ст.: «Руська правда»; « Слово о законѣ і благодати» Іларіона (XI ст.); «Слово

о полку Ігоревім» (XII ст.); Галицьке Євангеліє (1144); Мстиславове Євангеліє (1117); «Съказание Бориса и Глѣба» та «Житіє Феодосія Печерського»; «Повість временних літ» та «Поученє» Володимира Мономаха (у складі Лаврентіївського літопису, 1377), Київський літопис (як частина Іпатіївського літопису, 1425). З XIII ст. – це такі оригінальні пам'ятки: берестяні грамоти зі Звенигорода на Львівщині, Києво-Печерський патерик, Галицько-Волинський літопис, низка Євангелій (Галицьке, Євсевієве, Оршанське, Холмське та ін.).

Джерелами вивчення норми української мови XIV–XV ст. є пам'ятки ділового письменства (грамоти, земські статuti) та переклади Біблії. Риси української мови містить Київський Псалтир 1397 року, що вийшов 1491 року в Кракові у друкарні Швайпольта Фіоля.

Формуванню норм у другій половині XVII – початку XVIII ст. сприяло й те, що українською складено документи (міські акти, гетьманські універсали, діловодство земських і міських ратуш), художньо-публіцистичні твори (драми, ліричні пісні, бурлескні вірші, сатира), літописи (Острозький, Львівський, Хмельницький літописи, «Літопис Самовидця», «Літопис Граб'янки») та наукові праці (численні граматики), переклади творів з церковнослов'янської та західноєвропейської літератури.

Становленню норми літературної мови на західноукраїнських землях сприяла «Руська трійця» (1833), члени якої (М. Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич) видали альманах «Русалка Дністровая» (1837), що виробив західноукраїнський варіант норми.

Друга половина XIX – початок XX ст. характеризуються кодифікацією мовної норми, що ґрунтується на взаємодії щонайменше трьох ознак: 1) відповідність певного явища системі мови; 2) регулярна відтворюваність у процесі спілкування; 3) суспільне схвалення і визнання явища як нормативного. Політика «українізації» 1920-х років продовжила реформування й удосконалення мовних норм, що триває і дотепер.

Усталенню норм в українській мові сприяла наукова і видавнича діяльність І. Огієнка. Програмним гаслом журналу «Рідна мова», що його заснував і редагував протягом 1933–1939 рр. І. Огієнко у Варшаві, було твердження: «Для одного народу – одна літературна мова, один правопис».

Упродовж навчання у ЗВО в центрі уваги повинні бути якості фахового мовлення здобувачів освіти філологічного факультету, над удосконаленням яких необхідно постійно працювати як під час занять, так і в позааудиторний час. Це спілкування між суб'єктами навчального процесу, яке має певні педагогічні функції, мовленнєве оформлення і спрямоване на створення сприятливого психологічного клімату.

Комунікативними атрибутами (ознаками, якостями) мовлення вчителя є змістовність, правильність, доцільність, багатство, евфонічність, чистота, точність, стилістична вправність, прагматична орієнтація.

Виділяють такі основні аспекти культури фахового мовлення: 1) нормативність (дотримання усіх правил усного й писемного мовлення); 2) адекватність (точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення); 3) естетичність (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним); 4) поліфункціональність (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності) (Старунова, 2018: 120).

Результат педагогічної комунікації залежить від багатьох чинників. “Уміле і безпомилкове використання педагогом лексичних засобів, удадо підібраний тон, уникнення штампів, неординарність мовленнєвої поведінки, урахування мовленнєвого рівня і досвіду співрозмовника позитивно впливатимуть на процес обговорення, на психологічний стан учасників діалогу; сприятимуть усуненню емоційного напруження під час спілкування” (Пентилюк, 2015: 87).

Під час викладання навчальної дисципліни “Культура фахового мовлення” для здобувачів вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності 014 “Середня освіта (Українська мова і література)” враховуємо вимоги освітньо-професійної програми, тобто формування відповідних загальних, фахових компетентностей. Курс охоплює такі змістові модулі:

1. Основні поняття культури мови

Тема 1. Культура мови у загальнонаціональному вимірі.

Тема 2. Основні поняття культури мови.

Тема 3. Типологія норм української літературної мови.

У змістовому модулі № 1 розглядаються такі питання:

Культура мови як лінгвістична та загальнонаціональна проблема. Основні значення терміна «культура мови». Предмет і завдання курсу, проблематика, зв'язок з іншими науками. Культура мови – складовий елемент загальної культури людини. Поняття літературної мови. Підсистеми загальнонародної української мови, їх взаємодія. Поєднання національного та інтернаціонального у мові. Усна та писемна форми існування української літературної мови і культура мови. Мова і мислення. Виразальна та мислеоформлювальна функція мови у світлі проблем культури мови. Мовна норма – центральне поняття культури мови. Критерії та ознаки мовної норми. Стабільність та динамічність мовної норми. Норма і варіативність. Норма і кодифікація. Типи кодифікаційних джерел. Фонетичні норми української мови. Правила літературної вимови. Акцентологічні норми. Варіантність і наголос. Словотвірні норми. Норми слововживання. Морфологічні норми. Варіантність у царині граматичних форм слів. Синтаксичні норми. Стилїстичні норми.

2. Обліково-фінансова та господарсько-доповідна документація

Тема 1. Документ. Вимоги до складання та оформлення текстів документів. Службове листування.

Тема 2. Лексичні норми офіційно-ділового стилю.

Тема 3. Морфологічні норми офіційно-ділового стилю.

Тема 4. Синтаксичні засоби, їх роль і місце у формуванні мовно-професійної компетентності.

У змістовому модулі № 2 розглядаються такі питання:

Службова документація як важливий елемент процесу управління. Принципи оформлення та композиція ділових паперів (документів). Назва документа (акт, наказ, протокол та ін.) як його обов'язковий реквізит. Інші реквізити: адресат, адресант, адреса, датування, погодження, підпис, засвідчення, печатка. Зовнішнє оформлення сторінки. Слово і його лексичне значення. Пряме і переносне значення слів. Багатозначність. Омонімія. Синоніми, антоніми, пароніми та їх функції в діловому мовленні. Лексикографія. Ознайомлення з різними типами словників: енциклопедичні, тлумачні, перекладні, термінологічні, етимоло-

гічні, діалектологічні, іношомовних слів, мови окремих письменників тощо. Реалізація граматичних категорій іменника в офіційно-діловому стилі. Лексико-граматичні категорії прикметника в діловому мовленні. Функціонування числівника в діловій документації. Дієслово в діловому мовленні. Синтаксис усного ділового мовлення. Синтаксис писемного ділового мовлення.

3. Документи різних видів: вимоги до оформлення

Тема 1. Документ: його формуляр і реквізити.

Тема 2. Текст у документах різного типу.

У змістовому модулі № 3 розглядаються такі питання:

Зовнішнє оформлення сторінки. Загальні вимоги до ділового мовлення: точність, послідовність, логічність викладу, використання усталених конструкцій, абрєвіатурних термінів тощо. Традиції українського ділового мовлення. Функціональні стилі української мови та сфери їх застосування. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. Текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності.

4. Довідково-інформаційні документи

Тема 1. Документація з кадрово-контрактних питань.

Тема 2. Довідково-інформаційні документи.

Тема 3. Етикет службового листування.

У змістовому модулі № 4 розглядаються такі питання:

Резюме. Автобіографія. Характеристика. Рекомендаційний лист. Написання заяви. Особовий листок з обліку кадрів. Наказ щодо особового складу. Трудова книжка. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода. Прес-реліз. Звіт. Довідка. Службова записка. Протокол, витяг з протоколу. Класифікація листів.

Реквізити листа та їх оформлення. Етикет ділового листування. Оформлення листа. Різні типи листів.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Культура фахового мовлення” є навчити вести письмове та усне ділове мовлення відповідно до фаху; вільно володіти термінологією своєї спеціальності; допомогти здобувачам вищої освіти засвоїти основи культури мовлення як важливого чинника інтелектуального і професійного рівня майбутнього вчителя-словесника.

Очікуваними результатами навчання є здатність на основі знань із лінгвістичних дисциплін та історії української мови використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії української мови; здатність інтерпретувати й зіставляти мовні явища, виконувати різні види лінгвістичного аналізу; вільне володіння нормами української мови, навичками автоматичного грамотного письма, навичками текстотворення в усіх функційно-стильових різновидах сучасної української літературної мови відповідно до комунікативної мети та за допомогою стилістичних ресурсів національної мови; здатність демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової і міжособистісної комунікації, вдосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень.

Практична частина курсу побудована так, що вона доповнює й поглиблює теоретичну частину з метою закріплення умінь самостійно здобувати наукову інформацію зі спеціальної наукової літератури, словників, умінь спостерігати та аналізувати факти й процеси педагогічної комунікації.

Також на кафедрі стилістики та культури української мови РДГУ функціонує серед інших проблемна група «Складні питання культури мовлення майбутніх учителів-словесників». Предметом її діяльності є норми літературної мови, види мовлення, його принципи і правила, етичні норми спілкування, основи мистецтва мови, а також труднощі застосування мовних норм і проблеми сучасного стану мовної культури суспільства. Метою є формування зразкової мовної особистості високоосвіченого фахівця-філолога, мовлення якого відповідає прийнятим в суспільстві нормам, відрізняється виразністю і красою. Діяльність проблемної групи зорієнтована на формування та розвиток у майбутнього філолога комплексної комунікативної компетенції українською мовою, необхідної для встановлення міжособистісного контакту в соціально-культурній сфері і ситуаціях людської діяльності.

Проблемна група опрацьовує такі питання упродовж навчального року:

Вересень – Українська мова: її стан і статус в Україні та поза її межами. Соціальна значущість мовної культури. Мова як знаряддя самовираження особистості.

Жовтень – Функції мови в сучасному житті. Мовлення людини – джерело інформації про неї. Сучасна мовна ситуація в Україні.

Листопад – Мовна політика України: напрями, тенденції. Шляхи вдосконалення чинного законодавства у галузі мовної політики. Структура і функції молодіжного сленгу.

Грудень – Складні питання сучасного українського правопису. Роль соціальних чинників у навчанні ділової української мови. Культура мови і мовлення державного службовця.

Січень – З історії розвитку офіційно-ділового стилю. Мовностильові особливості тексту документа. Уніфікація і стандартизація мови службових записок.

Лютий – Стиль сучасного ділового листування. Мовна культура авторів службових листів. Особливості мови рекламних текстів.

Березень – Етикетні формули української мови. Службовий мовний етикет усної форми ділового спілкування. Соціально-психологічні чинники ділового діалогу.

Квітень – Елементи художнього стилю в усному мовленні. Інтонаційні засоби виразності усного ділового мовлення. Національні традиції і ділові стосунки.

Травень – Стандартні вислови як явище писемного ділового мовлення. Займенник у сфері ділового етикетного мовлення. Соціальні функції власних назв.

Червень – Запозичення в українському діловому мовленні. Національно-мовні особливості слів-звертань у європейських народів. Складні випадки слововживання у професійному мовленні.

Результатами роботи є статті здобувачів вищої освіти у кафедральному збірнику «Пріоритети філологічної освіти».

Висновки дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, матеріал навчальної дисципліни «Культура фахового мовлення» сприяє формуванню у майбутніх учителів-словесників мовної та мовленнєвої компетентностей, достатніх для забезпечення успішного спілкування в професійній та громадській сферах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
2. Ганич Д. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
3. Мацько Л. І. Культура мови. *Початкова школа*. 2003. № 5. С. 33–35.
4. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ : Вежа, 2015. 240 с.
5. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 224 с.
6. Старунова А. Л. Культура української фахової мови. Види і жанри професійного спілкування. *Збірник наукових праць «Література та культура Полісся»*. 2018. № 92. С. 120.
7. Тлумачний словник-мінімум української мови: Близько 9 тисяч слів. 3-тє вид., випр. і доповнене / уклали Л. О. Ващенко, О. М. Єфімов. Київ : Довіра, 2004. 607 с.

REFERENCES:

1. Bilyaev O. M. Lnhvodydaktyka ridnoyi movy : navch.-metod. posib. [Linguistics of the native language : teaching method. manual]. Kyiv : Geneza, 2005. 180 p. (In Ukraine).
2. Ganych D. Slovyk lnhvistychnykh terminiv. [Dictionary of linguistic terms]. Kyiv : Higher School. 1985. 360 p. (In Ukraine).
3. Matsko L. I. Kul'tura movy. [Language culture]. *Pochatkova shkola*. [Elementary School]. 2003. No. 5. P. 33–35. (In Ukraine).
4. Pentylyuk M. I. Kul'tura movy i stylystyka. [Language culture and stylistics]. Kyiv : Tower, 2015. 240 p. (In Ukraine).
5. Pentylyuk M. I., Marunych I. I., Haydayenko I. V. Dilove spilkuvannya ta kul'tura movlennya : navch. posib. [Business communication and speech culture: teaching. Manual]. Kyiv : Center for Educational Literature, 2010. 224 p. (In Ukraine).
6. Starunova A. L. Kul'tura ukrayins'koyi fakhovoyi movy. Vydy i zhanry profesiynoho spilkuvannya. Zbirnyk naukovykh prats' «Literatura ta kul'tura Polissya». [Culture of the Ukrainian specialized language. Types and genres of professional communication. Collection of scientific works “Literature and culture of Polissia”]. 2018. No. 92. P. 120. (In Ukraine).
7. *The minimum explanatory dictionary of the Ukrainian language: About 9 thousand words. Blyz'ko 9 tysyach sliv. 3-ye vyd., vypr. i dopovnene.* [Tlumachnyy slovyk-minimum ukrayins'koyi movy: 3rd ed., corr. and supplemented]. Signed by L. O. Vashchenko and O. M. Yefimov. Kyiv: Dovira, 2004. 607 p. (In Ukraine).